

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

SCRÚDÚ ARDTEISTIMÉIREACHTA, 1999

0452

EALAÍN — STAIR AGUS LÉIRTHUISCINT NA hEALAÍNE ARDLEIBHÉAL

DÉ LUAIN, 21 MEITHEAMH - 2.00 go dtí 4.30

Tá 150 marc ag dul don pháipéar seo.

TREORACHA

- (a) Scríobh an oiread agus is féidir leat faoi thrí cheist. Ba chóir ceist amháin a roghnú as Rannóg I, ceist amháin a roghnú as Rannóg II agus ceist amháin a roghnú as Rannóg III.
- (b) Is ionann na marcanna do gach ceist (50).
- (c) Is gá sceitsí agus léaráidí a úsáid cibé áit ar féidir chun do chuid pointí a léiriú.
- (d) Déan tagairt nuair is cuí do na léaráidí atá ar mbileog atá faoi iamh.

RANNÓG I — AN EALAÍN IN ÉIRINN

1. Tá lámhdhéantúsáin órga ó Chré-umhaois na hÉireann sár-álainn ó thaobh amhairc agus tá siad saothraithe go sciliúil. Déan an ráiteas seo a phlé agus tagairt á dhéanamh agat do thrí shaothar éagsúil ón dtréimhse seo. Ba chóir tagairt a dhéanamh do fhoirm, do mhaisiú, d'ábhair, do na feidhmeanna a d'fhéadfaí a bhaint astu agus do na teicníochtaí miotalóireachta a úsáideadh ina dtáirgeadh.
2. Tá áilleacht foirme agus maisiúchána ag baint le miotalóireacht Ré na Críostaíochta in Éirinn. Déan an ráiteas seo a phlé agus tagairt á dhéanamh agat don trí shaothar **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**, agus do shaothair eile ón Ré seo. Ba cheart duit tagairt a dhéanamh freisin d'fheidhm, do mhaisiú, d'ábhar agus do na teicníochtaí miotalóireachta ar baineadh úsáid astu ina dtáirgeadh.
3. Sampla de mhainistir luathré Éireannach is ea Gleann dá Loch (c. 600 - c. 1200) ó thaobh suíomh agus foirgnimh de. Déan an ráiteas seo a phlé ag tagairt duit don sórt foirgnimh atá ann agus do stíl an fhoirgnimh, agus do riachtanaisí saol na mainistreach. Déan tagairt i do fhreagra, d'fheidhm, do struchtúr agus do mhaisiú agus cuir Gleann dá Loch i gcomparáid le mainistir eile ar bith ón Ré seo.
4. Sár-shampla d'ailtireacht James Gandon (1743-1823) is ea Cúirt Ioma, **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**. Déan cur síos agus plé ar an bhfoirgneamh seo ag tagairt don leagan amach, don struchtúr agus don mhaisiú, agus ainmnigh an stíl inar dearadh é. Déan plé freisin ar dhá fhoirgneamh eile le Gandon faoi na ceannteidil thuasluaite agus cur i gcomparáid iad le saothar ailtirí a mhair i gcomhaois leis.
5. Mar thoradh ar chumhacht samhlaíochta a íomhánna agus a theicníocht a bhí gan locht, ealaíontóir ghloine dhaite ann féin ab ea Harry Clarke (1889-1931). Agus tagairt á dhéanamh agat don ráiteas thuasluaite déan cur síos agus plé go grinn ar dhá shaothar leis agus tagair do chuid eile.

6. Déan cur síos agus plé ar an saothar 'Long Sí' leis an dealbhóir Dorothy Cross, **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**. Déan tagairt, más féidir, do shaothair eile dá cuid. Déan plé freisin ar ealaíontóirí Éireannacha eile atá ina mbeatha a bhaineann úsáid as meáin, teicníochtaí agus suíomh neamh-thraidisiúnta ina gcuid saothar.
7. Roghnaigh duine de na healaíontóirí seo a leanas: Patrick Scott, Phelim Egan, Alice Maher, Evie Hone, Norah McGuinness, John Kindness, Nano Reid, Seán Keating, Harry Kernoff nó Pauline Bewick. Déan cur síos agus plé ar a chuid/cuid ealaíne i dtaca leis na téamaí a iniúchtar agus leis na hábhair agus na meáin a úsáidtear chun na téamaí seo a chur in iúl.

RANNÓG II — EALAÍN EORPACH (1000 AD go dtí inniu)

8. Déan cur síos agus plé ar an tslí a léirítear an fíor dhaonna agus spás sa saothar 'Teachtaireacht an Aingil' le Jacques Yverni (a bhí i mbun saothair 1410-38), **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**. Agus tagairt á dhéanamh agat do na ceannteidil thuasluaite, déan comparáid agus codarsnacht idir é agus léiriú de theachtaireacht an Aingil ó ealaíontóir eile a tháinig ina dhiaidh.
9. Léiriú ar mháistreacht Michelangelo ar dhealbhóireacht agus ar ailtireacht, is ea Tuama na bPrionsaí Medici (c. 1519-34) i sacraistí Séipéal San Lorenzo, Florans. Agus tagairt á dhéanamh agat don ráiteas thuasluaite agus do **na léaráidí atá ar an mbileog faoi iamh**, déan cur síos agus plé ar na deilbh seo agus ar an spás ailtireachta ina bhfuil siad lonnaithe. Ba chóir duit tagairt a dhéanamh freisin, do dhealbhóireacht agus d'ailtireacht eile de chuid Michelangelo.
10. Déan cur síos agus plé ar na sainchomharthaí a bhaineann le healaín Thuaisceart na hEorpa i Ré na hAthbheochana. Déan grinthagairt do shaothar beirt ealaíontóir. Ba chóir freisin breachtgairt a dhéanamh don tríú ealaíontóir.
11. Tá pictiúir El Greco, (1541-1614) dála mórán den ealaín Bharócach, díocasach agus drámatúil. Déan an ráiteas seo a phlé ag tagairt do na **pictiúir atá léirithe ar an mbileog faoi iamh** agus do cheann eile atá ar d'eolas. Déan tagairt ach go háirithe don ábhar/téama, do theicníochtaí péinteála agus do úsáid dhatha. Ba chóir duit freisin tagairt do, agus comparáid a dhéanamh le, ealaíontóirí Bharócacha eile.
12. Ba mhór é scil Ingres (1780-1867) mar phéintéir portráide. Déan an ráiteas seo a phlé maidir le dhá shaothar dá chuid. Déan tagairt don úsáid a bhaineann sé as dath, don chomhdhéanamh, don chíoradh a rinne sé ar charachtar na ndaoine a bhí mar chuspáí aige agus dá chúram do mhionshonraí. Ba chóir duit freisin portráid de chuid Ingres a chur i gcomparáid le portráid de chuid ealaíontóra eile ar bith.
13. Ag deireadh an 19ú haois, stíl úr nua péintéireachta ab ea an Impriseanachas. Déan an ráiteas seo a phlé trí ghrinthagairt a dhéanamh do shaothar beirt ealaíontóir Impriseanach agus trí bhreachtgairt a dhéanamh d'ealaíontóirí eile. Ba chóir duit a rá cén fáth, i do thuairim, go ndeachaigh an Impriseanachas i bhfeidhm ar fhorbairt na healaíne nua-aoise a lean é.
14. Rinne saothar ealaíontóirí Todhchaíoch luisniú agus glóiriú ar ghnéithe den saol nua-aoiseach - cathracha, innealra, luas, taisteal. Déan cur síos agus plé ar shaothar duine ar bith de na todhchaithe seo agus tagairt á dhéanamh agat go speisialta do na cleasanna stíleacha a úsáideadh chun an dearcadh Todhchaíoch don saol nua-aoiseach a chur in iúl.

15. Thug Marc Chagall an dath agus an draíocht a bhain le h-ealaín thíre na Rúise chuig an saoirse agus chuig an cur in iúl a bhain le péintéireacht 20ú haois na hEorpa. Déan an ráiteas seo a phlé ag tagairt do dhá shaothar dá chuid agus luaigh, go hachomair, cad iad na tionchair nua-aoiseacha a chuaigh i bhfeidhm ar fhorbairt a stíl agus a íomhánna.
16. Déan cur síos agus plé, chomh mion is gur féidir leat, ar CHEANN AMHÁIN díbh seo a leanas. Ba chóir duit tagairt a dhéanamh freisin do shaothair eile leis an ealaíontóir nó an ailtire a roghnaíonn tú. Ba chóir go n-inseofa go soiléir cén fáth go síleann tú gur sampla dá chatagóir, an lámhdhéantúsán a roghnaíonn tú. Déan tagairt do stíl an ealaíontóra nó an ailtire, d'úsáid ábhair, do theicníocht agus do dhath.
- (a) péintéireacht nó saothar ghrafach de chapall nó de chapaill.
 - (b) péintéireacht nó saothar ghrafach a bhfuil a stíl faoi thionchar ealaín an Oirthear.
 - (c) dealbhóireacht d'fhíor dhaonna a bhfuil gluaiseacht léirithe ann.
 - (d) ealaíontóir Thógálach ar bith.
 - (e) péintéireacht, liníocht nó prionta de chistin nó de sheomra suite, de bhéile nó d'fhéasta.
 - (f) péintéireacht nó dealbhóireacht ar théama na mairtíreachta.
 - (g) foirgneamh Le Corbusier.

RANNÓG III — LÉIRTHUISCINT

17. Is minic gur mionscanáin sofaisticiúil iad fógraí teilifíse, a dhéanann teachtaireacht a chur i láthair in áchar ghearr ama. Déan cur síos agus plé ar dhá fhógra dá leithéid, ag tagairt do na modhanna amhairc agus do na teicníochtaí a úsáideann déantóirí scannáin chun scéal-line a chur in iúl i dtéarmaí amhairc. Ba chóir dhá fhógra atá chomh héagsúil óna chéile, ó thaobh ábhar agus stíl amhairc de, a roghnú.
18. Is féidir le troscán nua-aoiseach a bheith maisiúil agus dealbhóireach comh maith le bheith praiticiúil agus feidhmeach. Déan an ráiteas seo a phlé ag tagairt do dhá bhall troscáin nua-aoiseach, maidir le h'ábhair, maisiú, úsáid dhatha agus feidhm.
19. Déan cur síos agus plé ar mhaisiú an tseomra suite, **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**. Luaigh cén fáth go bhfuil éifeacht amhairc mar iomlán ag baint leis agus go bhfuil an t-iomlán ag teacht le chéile. Luaigh na hathraithe a dhéanfa agus cad a chuirfeá leis nó a bhainfeá de maidir le dath, earraí, lámhdhéantúsáin agus araile - chun cur le maisiú an tseomra mar atá. Abair go grinn cad iad na cúiseanna a bheadh agat leis na hathraithe a dhéanfa.
20. Cé go bhfuil teicneolaíocht nua-aoiseach bainteach leis an ngriangrafadóireacht anois, meán ealaíne mionlaigh fós is ea í i gcomparáid le meáin thraidisiúnta ar nós péintéireacht agus dealbhóireacht. Déan an ráiteas seo a phlé, agus abair cén fáth go n-aontaíonn tú, nó nach n-aontaíonn tú, leis seo. Déan grinthagairt do ghrianghrafanna agus do ghrianghrafadóirí ar leith.

21. Os rud é go bhfuil ról chomh forleathan ag ríomhairí agus ag an ngrianghrafadóireacht i ndearadh ghrafach agus i dtionscal na cumarsáide amhairc, an bhfuil an léiriú lámhtharraingthe thraidisiúnta imithe as dáta agus é anois gan tábhacht? Luaigh dhá shampla ar leith a thacóidh le do thuairim.
22. Beidh an cnocán féarach i bpáirc phoiblí, **atá léirithe ar an mbileog faoi iamh**, mar láthair suiteála do dhealbhóireacht a dhearfar go speisialta dó. Déan na toscaí a bheadh tábhachtach i ndearadh a leithéid de dhealbhóireacht a rianú, ag cur treise le cúrsaí amhairc. Luaigh do chuid tuairimí féin don dealbhóireacht agus luaigh na fáthanna a bheadh agat le do chinní dearaidh.
23. Roghnaigh **ceann amháin** de na h-institiúdaí seo a leanas agus freagair na ceistanna thíos maidir leis:

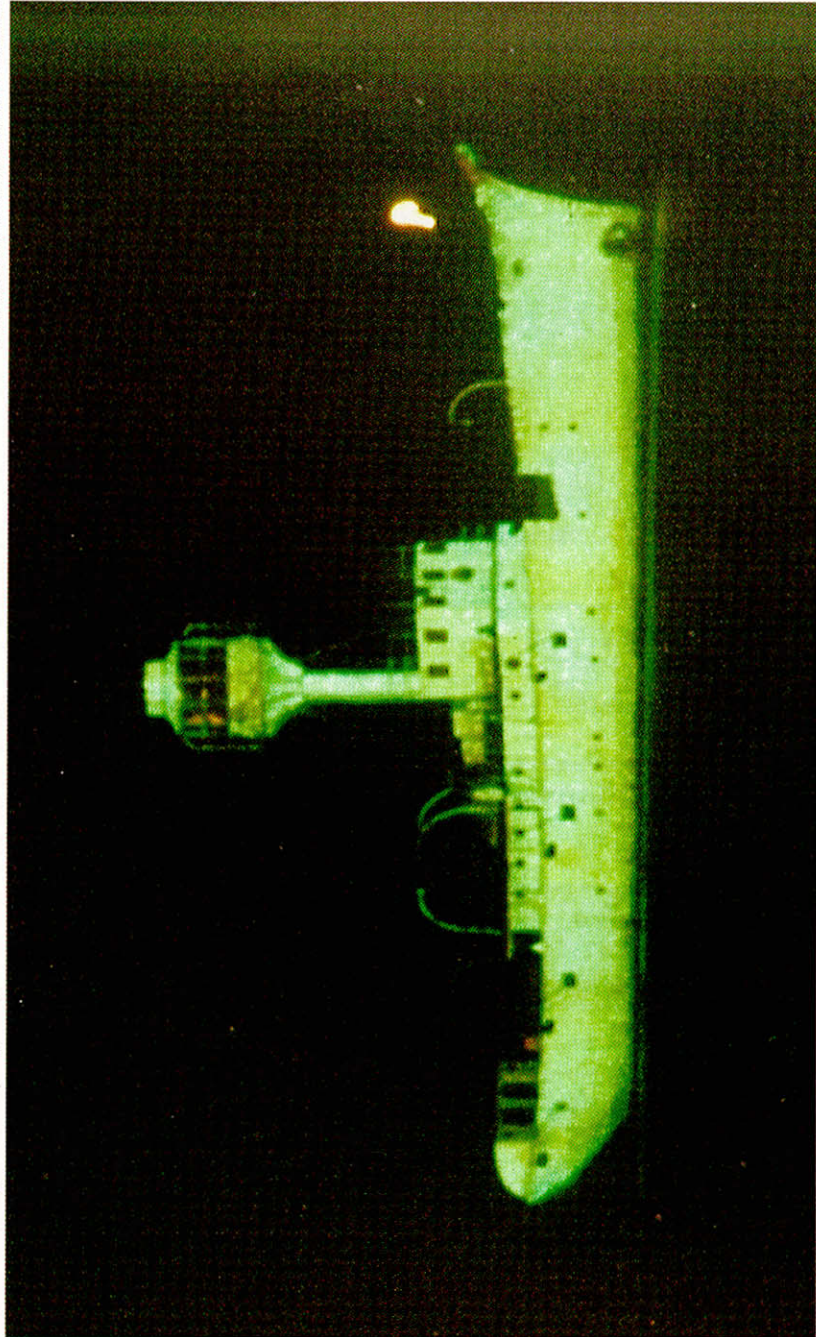
Dánlann Náisiúnta na hÉireann
Ard-Mhúsaem na hÉireann
Músaem Nua-Ealaíne na hÉireann (IMMA)
Músaem Uí Fhiaigh (Músaem Hunt)
Dánlann Hugh Lane Nua-Ealaíne na Cathrach, Baile Átha Cliath
Músaem Uladh
Dánlann Crawford na Cathrach, Corcaigh

- (i) Déan cur síos agus plé ar sheomra amháin nó ar ghailearaí in san institiúd a roghnaigh tú, ag díriú ar léiriú na lámhdhéantúsáin - an leagan amach ginearálta, soilsiú, lipéadú agus araile. Abair pé acu ar chabhraigh, nó nár chabhraigh, an léiriú leat mar chuariteoir, agus abair cén fáth.
- (ii) Déan cur síos agus plé ar dhá lámhdhéantúsán ón institiúd a roghnaigh tú. Tabhair gach eolas is féidir leat fúthu.
- (iii) Tabhair do thuairimí ar luach agus ar éifeacht a leithéid d'institiúd ar fhorbairt spéis óige na hÉireann san ealaín amhairc.

'Ghost Ship' by Dorothy Cross

'Long St' le Dorothy Cross

Q6

Irish Museum of Modern Art

Músaem Nua-Ealaíne na hÉireann

Q2

National Museum of Ireland
Ard-Mhúsaem na hÉireann

Bachall, Cluain Mhic Nóis
Déanach san 11ú haois; 15ú haois AD

Q2

National Museum of Ireland
Ard-Mhúsaem na hÉireann

Scrín Chlog Phádraig ca 1100 AD

Q2

National Museum of Ireland
Ard-Mhúsaem na hÉireann

Chalice, Derrynaflan 9th Century AD

House and Garden
Condé Nast

Q19
Sitting-room
Seomra Suite

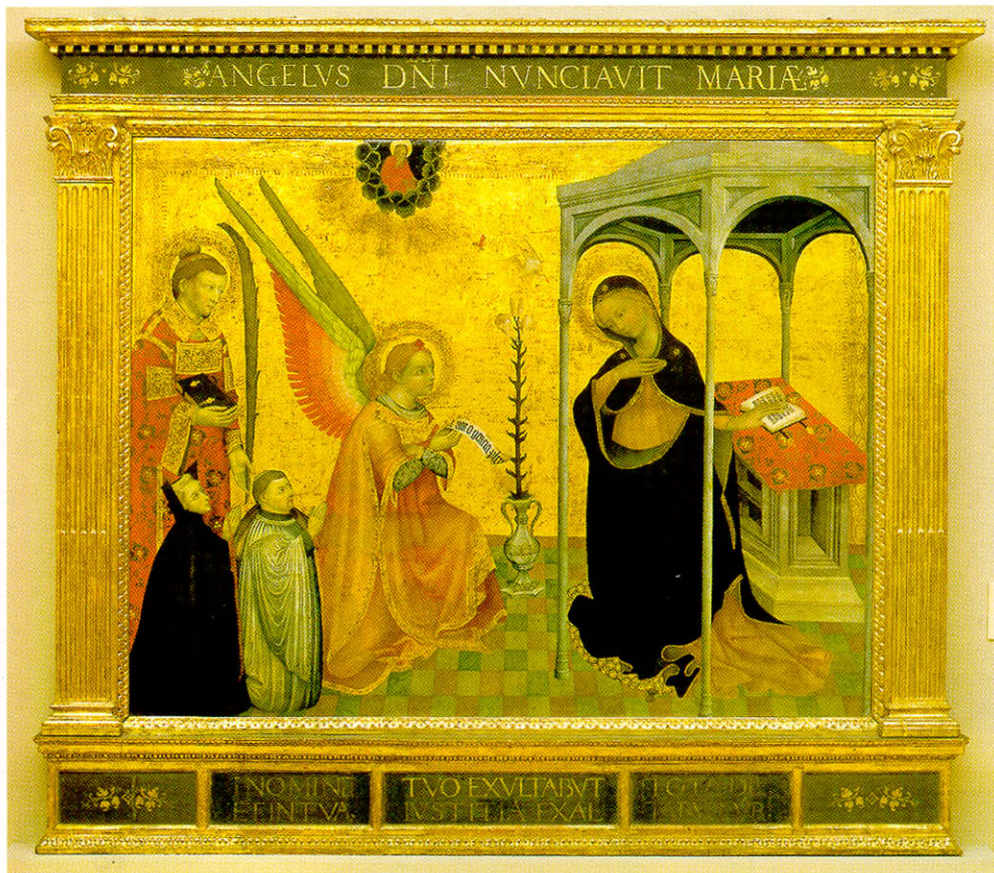
M.71/M.71T

Q22

Grassy Mound in a Public Park
Chnocán Féarach i bPáirc Phoiblí

Q8 Jacques Yverni The Annunciation
Jacques Yverni Teachtaireacht an Aingil

Dánlann Náisiúnta na hÉireann

National Gallery of Ireland

Q9 Detail, Tomb of Lorenzo de' Medici
Sonra, Tuama Lorenzo de' Medici

Michelangelo
Michelangelo

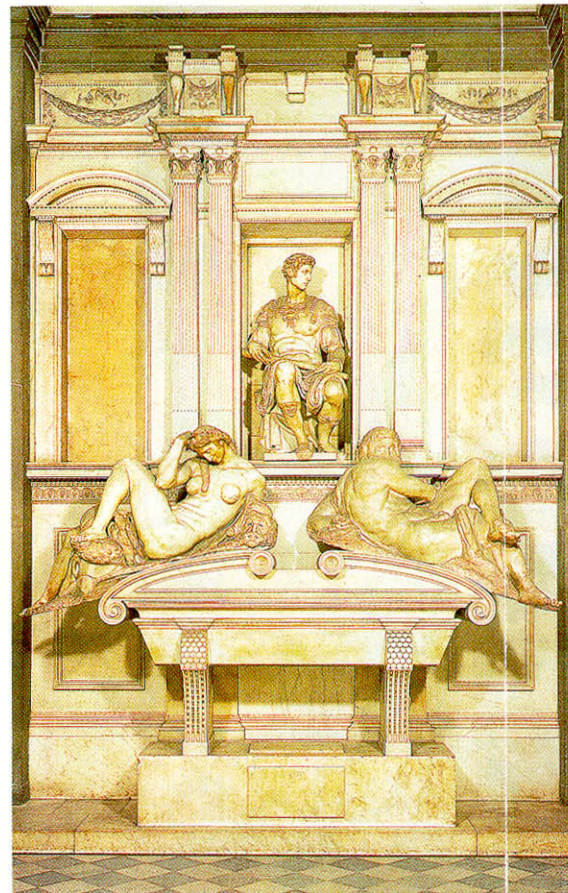
Q11 El Greco St. Francis receiving the Stigmata
El Greco N. Proinsias agus na Stiogmaí á bhfáil

Dánlann Náisiúnta na hÉireann

National Gallery of Ireland

Q9 Tomb of Giuliano de' Medici, Michelangelo
Tuama de Giuliano de' Medici, Michelangelo

Sacristy, San Lorenzo, with Tomb of Lorenzo de' Medici by Michelangelo
Sacraistí, San Lorenzo, le Tuama Lorenzo de' Medici le Michelangelo

Q9

